



SƏRQ QAPISI

*Doğma, cam - varlığım qədər
serdiyim Azərbaycanım
mənim qılıqahamdır.*

Hərəkət

Qəzet 1921-ci ildən çıxır

Sayı: 14 (19.928)

23 yanvar 2010-cu il, Şənbə

Təsisçi: Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisi və Nazirlər Kabinetı

Gündəlik ictimai-siyasi qəzet

E-mail: serqqapisi@nakhchivan.az

Qiyməti 20 qəpik



Rəsmi xronika

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev yanvarın 21-də ATƏT-in Minsk qrupunun həmsədrleri Robert Bratkeni (ABŞ), Bernar Fasyen (Fransa), Yuri Merzlyakov (Rusiya) və ATƏT-in hazırlı şədrinin xüsusi nümayəndəsi Anji Kaspşki qəbul etmişdir. Görüşdə Ermenistan-Azərbaycan, Dağılıq Qarabağ münaqişesinin nizama salınması ilə bağlı aparılan danişqların hazırlı vəziyyəti və perspektivləri ətrafında fikir mübadiləsi aparılmışdır.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev yanvarın 21-də Türkiyənin təhsil naziri xanım Nimet Çubukçunun başçılıq etdiyi nümayənde heyətini qəbul etmişdir.

Naxçıvan Muxtar Respublikası Dövlət Statistika Komitəsinin yeni inzibati binası istifadəyə verilmişdir

2010-cu ilin ilk ayında muxtar respublikamızın paytaxtındaki çoxsaylı quruculuq ünvanlarının sırasına daha bir obyekti de adı yazılmışdır. Yanvarın 22-də Naxçıvan Muxtar Respublikası Dövlət Statistika Komitəsinin yeni inzibati binasının açılışı olmuşdur.

Açılışı bildirən rəmzi lənt kəsilmişdir.

Tədbirdə çıxış edən Naxçıvan Muxtar Respublikası Dövlət Statistika Komitəsinin sədri Bəxtiyar İsmayılov demişdir ki, muxtar respublikamız bu gün geosiyasi b-

xımdan oldukça həssas bölgəde yerləşməsinə baxma yaraq, neinki öz sürtüli inkişaf mövzularını qoruyub saxlamış, bir çox inkişaf parametrlərinə görə dünya ölkələrinin oxşar mütəxəssisləri və ya federal subyektlər ilə müqayisədə ehemmiyyətli dərəcədə öna çıxmışdır. Həyata keçirilən iri miqyaslı islahatların neticesidir ki, Naxçıvan Muxtar Respublikası iqtisadi fəaliyət üzrə öz statusunu aqrar bölgədən sənaye regionuna dəyişməklə yeni imic qazanmışdır.

Ardı 2-ci səhifədə

Peşə təhsili zamanın tələbidir

Ötan il iki peşə təhsili müəssisəsi istifadəyə verilmişdir

Son illərdə ölkəmizin, o cümlədən muxtar respublikamızın iqtisadiyyatı artan sürətli inkişaf edir. Bu sürətli sıçrayışın ölkəmizdə aparılan uğurlu iqtisadi işlətlərin neticəsində mümkün olmuşdur. Regionların sosial-iqtisadi inkişafı, yoxsulluğun aradan qaldırılması, qazçın və məcburi köçkünlərin həyat şəraitiñin yaşaşdırılması ilə bağlı dövlət proqramları böyük müvəffeqiyyətlə həyata keçirilmişdir. Bu proqramların reallaşması ilə yeni iş yerlərinin açılması, müasir teleblərə cavab veren kadrların seçilərək yerləşdirilməsi tələbatı yaranır. Prezidentimiz bu sahədə də tədbirlər görmüş və 2007-ci 3 iyul tarixli Sərəncamı ilə 2007-2012-ci illər üzrə "Azərbaycan Respublikasında texniki-peşə təhsilinin inkişafı üzrə Dövlət Programı"ni təsdiq etmişdir. Həmin program təhsilin hərəkəflər inkişafına, idarəetmənin və kadr hazırlığının təkmilləşdirilməsinə, eləcə də peşə təhsilinin icimai statusunun yüksəldilməsinə xidmət edir.

Qeyd edək ki, proqrama nəzarəd tutulan tədbirlər muxtar respublikamızda da uğurla həyata keçirilir. Çünkü bu gün sürətli inkişaf yoluna qədəm qo-

yan regionumuzda da ixtisaslı kadrlara böyük ehtiyac var. Elə buna görə də doğma yurdumuzda həyata keçirilən abadlıq-quruculuq tədbirlərinin bir

qolunu da gencərin peşə vərişlərinə yiyələnmələri istiqamətində həyata keçirilən tədbirlər təşkil edir. Naxçıvan Muxtar Respublikası Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi nezdində ilə dəfə ixtisaslı işçilərin hazırlanması üçün Naxçıvan Regional Peşə-Tədris Mərkəzi yaradılmışdır.

Bu istiqamətde həyata keçirilən tədbirlərdən biri de Naxçıvan Muxtar Respublikası Təhsil Nazirliyi nezdində Naxçıvan Şəhər Peşə Liseyinin istifadəyə verilməsi olmuşdur. Bu tədris ocaqlarının yaradılması onunla bağlıdır ki, peşə təhsili zamanın tələbidir.

Ardı 4-cü səhifədə

Quruculuq işləri 2009-cu ildə də ugurla davam etdirilib

Çənqəbədə körpü yenidən qurulmuş, Keleki kənd məktəbinde yeni təmər işləri aparılmışdır. Aşağı Əylis, Yuxarı Əylis, Aşağı Əndemic kəndlərinin hər birində bir, Ordubad şəhərində üç kəhriz təmər olunmuşdur. Aşağı Əylis kəndində Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyası Naxçıvan bölməsinin Bioreşurslar İnstitutunun Biokimyəvi Tədqiqatlar Laboratoriyası üçün zirzəmi ilə birləşdik üç mətbəədən ibarət yeni inzibati binaının inşası başa çatmışdır.

Təkinti-quruculuq və təmər-başa işləri cari ilde de davam etdirilib.

Naxçıvan Muxtar Respublikası Fövqaladə Hallar Nazirliyi Dövlət Yangın Tehlükəsizliyi idarəsinin Ordubad rayon şöbəsi üçün istifadə verilen yeni inzibati binada emakdaşlara normal iş şərait yaradılmışdır. 315 şagird yerkən Ordubad Şəhər Uşaq Mu-

menteqələrində də aparılmış,

Çənqəbədə körpü yenidən qurulmuş, Keleki kənd məktəbinde yeni təmər işləri aparılmışdır. Nürgüt məktəbində cari təmər işləri aparılmışdır. Aşağı Əylis, Yuxarı Əylis, Aşağı Əndemic kəndlərinin hər birində bir, Ordubad şəhərində üç kəhriz təmər olunmuşdur. Aşağı Əylis kəndində Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyası Naxçıvan bölməsinin Bioreşurslar İnstitutunun Biokimyəvi Tədqiqatlar Laboratoriyası üçün zirzəmi ilə birləşdik üç mətbəədən ibarət yeni inzibati binaının inşası başa çatmışdır.

Təkinti-quruculuq və təmər-başa işləri cari ilde de davam etdirilib.

M.MƏMMƏDOV

Ötan ilin yekunları müzakirə olundu

Naxçıvan Muxtar Respublikası Dövlət Tərəqqi və Xəritəçəkme Komitəsində ötan ilin yekunlarına dair kollegiya iclası keçirilmişdir. İclasda çıxış edən komitənin sədri Valeh Vəliyev bildirmişdir ki, 1 yanvar 2009-cu il tarixə muxtar respublika üzrə 178225 hektar dövlət, 301516 hektar bələdiyyə, 56559 hektar isə xüsusi mülkiyyətdə olan torpaq sahəsi mövcud olmuşdur. Muxtar respublika üzrə 162382 hektar kənd təsərrüfatına yararlı torpaq sahəsinin 50535 hektar ekin, 549 hektarı çoxillik ekin, 194 hektarı dinc, 3336 hektarı bıçənek, 107768 hektarı isə örüş sahəsidir.

Muxtar respublikanın Şahbuz və Babek rayonlarının bir sərəndəndən torpaq islahatı zamanı bölgüyə qatılmamış, hələyedə isə ekin dövriyyəsinə qatılması mümkün olan torpaq sahələrinin müyyənəşdiriləməsi, xəritəçəkilməsi və həmin kəndlərin ərazisində deqradasiyaya uğramış, şoranalşmış və digər səbəblərdən öz münbitliyini itmiş torpaq sahələrinin yeri müyyənəşdirilərək elektron xəritə materialları üzrə işlənmişdir.

Komitənin eməkdaşları ötan il ərzində Naxçıvan Muxtar Respublikası Kend Təsərrüfatı Nazirliyinin Layihə Axtarış Kimyalaşdırma Stansiyasının müəxəssisləri ilə birləşdik respublikanın ayn-ayn rayonları üzrə

103 kənddə evvələr aparılan aqrokimyəvi analizlərin nticələrinə əsasən hazırlanmış kartogrammalar əsasında vətəndaşlarla görüşlər keçirilmiş. Bundan əlavə, ötan il 21 kənddə 7583 hektar torpaq sahəsində tədqiqat aparmaq üçün ərazidə mövcud ekin sahələrindən götürülmüş torpaq nümunelərinə əsasən həmin kəndlərin kartogramma xəritələri hazırlanaraq vətəndaşlarla yerlərdə görüşlər keçirilmiş və onlara torpaqların münbitliyinin qorunması üçün müvafiq məslehlər verilmişdir.

Ötan dövr ərzində "Azərbaycan Respublikası ərazi və hərəkəti və inzibati ərazi dairələrinin dövlət reyestərinin aparılması və onlara şəhadətnameyin verilməsi haqqında" əsasnaməyə və təsdiq edilmiş qaydalarla əsasən Şahbuz, Kangərli, Culfa və Ordubad rayonları üzrə 48 ərazi vəhidi və inzibati ərazi dairəsinin kağız və elektron formada sənədlər hazırlılaşdırılmış, təsdiq edilmiş və Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisine təqdim edilmiş üçün Azərbaycan Respublikasının Dövlət Tərəqqi və Xəritəçəkme Komitəsəne göndərilmişdir. Culfa və Ordubad rayonlarına aid 20 ərazi vəhidi və inzibati ərazi dairəsindən sənədlerin üzərində aparılan işlər isə tamamlanmış üzərdir. Yeni ilde de bu sahədəki işlər davam etdiriləcəkdir.

Sonra maruze ətrafında çıxışlar dinlənilmişdir.

Sara ƏZİMOVA



Əvvəl 1-ci sehifədə

Son 15 ilin sosial-iqtisadi xronikası hər birimizin nəzərində bir əsas mənzərəni canlandırmışdır. Bu, həmimizin şahidi olduğu möhtəşəm quruculuq mənzəresidir. Qeyd olunan dövr erzində iqtisadiyyatımız 26 dəfə böyüdü müvənətini ötən il ümumi daxili mehsulun hemci ilk dəfə olaraq 1 milyard ABŞ dolları seviyyəsini üstələmişdir. Dövlət Statistika Komitesinin emekdaşları da daxil olmaqla ötən 15 il ərzində təkəcə dövlət sektorunda 38 min 466 nəfər işçi yeni iş otaqlarına köçürülmüşdür.

Bu gün muxtar respublikamızda uğurla davam etdirilen inkişaf strateyisinin əsas istiqamətlərindən biri de idarəetmə sisteminin təkmilləşdirilməsi və dövlət orqanlarının normal fealiyyəti üçün müasir iş şəraitinin yaradılmasından ibarətdir. Bu sahədə gələnlər işlər statistika orqanlarını ehata etmişdir. Resmi statistikanın təşkilii və inkişafı ilə bağlı qəbul edilmiş hüquqi aktlar və dövlət proqramları bu sistemde keyfiyyətə yeni mərhəlenin başlanğıcını qoymuş, statistika orqanlarının maddi-texniki bazası gücləndirilmişdir. Komite üçün yeni inzibati binanın istifadəye veriləsi göstərilən dövlət qayğısının daha bir ifadesidir.

Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Meclisinin Sədri Vəsif Talibov Naxçıvan Muxtar Respublikası Dövlət Statistika Komitesinin yeni inzibati binasının açılışı münasibətli burada çalışacaq kollektivləri təbrik edərək demişdir: Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2007-ci il 26 dekabr tarixli Serəncamı ilə təsdiq olunmuş "2008-2012-ci illerde Azərbaycan Respublikasında resmi statistikanın təkmilləşdirilməsinə dair Dövlət Proqramı"ndan sonra statistika orqanlarının hayatında yeni bir mərhəle başlanılmış, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2009-cu il 24 iyun tarixli Fərmanı ilə "Azərbaycan Respublikası Dövlət Statistika Komitesi haqqında Əsasname" təsdiq edilmişdir.

Yaradılmış hüquqi bazaya müvafiq olaraq Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Meclisi Sədrinin 2008-ci il 12 yanvar tarixli Serəncamı ilə "2008-2012-ci illerde Naxçıvan Muxtar Respublikasında resmi statistikanın təkmilləşdirilməsinə dair Dövlət Proqramı", 2009-cu ilin 6 iyul tarixli Fərmanı ilə Naxçıvan Muxtar Respublikasının Naxçıvan Muxtar Respublikası haqqında Əsasname ve komitənin

strukturunu təsdiq olunmuşdur. Bu gün Naxçıvan Muxtar Respublikası Dövlət Statistika Komitesi və onun yerli idarələri, şöbələri 14 istiqamətdə statistik məlumatlar hazırlayırlar və muxtar respublikamızın iqtisadi, sosial və mədəni hayatının göstəricilərini rəqəmlərə eks etdirirlər.

Statistika quru rəqəmlərdən ibarət deyil. Statistik hesabatlar olmadan, təhlillər aparılmadan iqtisadiyyatı, daxili bazarı, sosial sahəni və digər sahələri tənzimləmək mümkün deyil. Ona görə də statistik rəqəmlər reallığı eks etdirməlidir.

2009-cu ilde başlanmış global böhənə indi de bütün dünyada davam



keçirmeye çalışır. Bunun üçün isə statistik təhlillər vacib şərtlərdən biridir. Əger statistik rəqəmlər tələb və təklifde öz ekisini tapmırsa, artıq bu, iqtisadi sahədə tənzəzzülün başlangıcı deməkdir. Əger iqtisadi təhlil düzgün aparılmışsa, deməli, qəbul olunan proqramlarda yol verilmiş yanlışlıqlar sosial-iqtisadi sahələrdə çətinliklərin meydana çıxmına səbəb olacaqdır.

Bu gün Naxçıvan Muxtar Respublikası Dövlət Statistika Komitesinde 95 işçi fealiyyət göstərir. Onlar öz üzərlərində düşən vəzifəni yerinə yitirməli, məsuliyyətlərini bilməlidirlər. Əger onlar statistik təhlillərdə sehvə

Sonra binaya baxış olmuşdur.

Zirzəmi ilə birlikdə 6 mərtəbedən ibarət olan inzibati bina müasir memarlıq üslubunda inşa edilmişdir. Binada 39 iş otağı vardır. Otaqların həmisi en müasir standartlar səviyyəsindədir. Akt zalı, kitabxana və arxiv inzibati binanın beşinci mərtəbəsində yerləşir.

Kitabxananın fondunda 1900 kitab vardır. Onlardan 600-ü ümummilli liderimiz, Azərbaycan Prezidenti cənab İlham Əliyev, dövlətçilik tariximizə, muxtar respublikamıza həsr olunmuş kitablar, 1300-ü isə iqtisadiyatla və statistika ilə bağlı neşrlərdir.

Binanın zirzəmisi metbə və dəftərxana, metbəx, yemekxana, qazanxana, server - otağı istifadəye verilmişdir.

Metbə və dəftərxana 5 surətçi-xarma aparıcı, rizoqraf, videoprojektor, rəqəmsal professional fotoaparat və skannerlərə təchiz edilmişdir.

Server otağında yüksək yaddaş qurğularına malik olan mərkəzi server, daxili telefon şəbəkəsi quraşdırılmış, Komita ilə müvafiq mərkəzi icra hakimiyyəti orqanları arasında xüsusi daxili şəbəkə yaradılmışdır.

Binada 32 adda kompyuter və digər elektron avadanlıqlar quraşdırılmış, süretli internete çıxış təmin olunmuşdur.

Inzibati binanın birinci mərtəbəsinin bir hissəsində Naxçıvan Şəhər Statistika İdəri fealiyyət göstərəcəkdir. Burada idarənin emekdaşları üçün müasir iş şərait yaradılmış, 6 iş otağı istifadəye verilmişdir.

Ali Meclisin Sədri komite ilə bir sərənət mərkəzi icra hakimiyyəti orqanları arasında qurulmuş daxili şəbəkenin dəha da təkmilləşdirilməsi, sosial-iqtisadi inkişafın izlenimində müasir metodlardan istifadə olunması, iqtisadi fealiyyətin istifadə istiqamətlərində müşahidələrin təşkil və genişləndiriləsi ilə bağlı tapşırıqlar vermişdir.

Binanın üzənəsində yüksək keyfiyyətli alkopandən istifadə olunmuş, fasadın en müasir sistemlə işləndirilmişdir. Ərazidə geniş abadlıq işləri aparılmış, yaşıllıqlar salınmışdır.

Naxçıvan Muxtar Respublikası Dövlət Statistika Komitesinin yeni inzibati binası hem müasirliyinə, hem də orijinal memarlıq üslubuna görə Naxçıvan şəhərinin en gözəl ünvanlarından biridir.

**Naxçıvan Muxtar Respublikası
Ali Meclisinin metbuat xidməti**



edir. Ötən il İsveçrənin Davos şəhərində keçirilən Dünya İqtisadi Forumunda global iqtisadi böhənənin araşdırılması üçün bir çox məsələlər müzakirə olunarken iki mühüm məsələye—statistik rəqəmlərin və bank emalıyyatlarında piramida formasından istifadə yolu ilə rəqəmlərin sünü şəkildə sıxışdırılmasının qarşısının alınmasına xüsusi diqqət yetirildi.

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin statistika sahəsində təsdiq etdiyi proqramların, verdiyi tapşırıqların uğurla həyata keçirilməsi neticeşində Azərbaycan statistikası hər bir sahəni reallıqla eks etdirir. MDB statistika təşkilatının 2009-cu ilin yekunlarına dair hesabatın görə Azərbaycan MDB məkanında iqtisadi artımı nail olan ölkələr arasında öncül mövqə tutur. Azərbaycanın tərkib hissəsi olan muxtar respublikamız da ölenin iqtisadi regionları içərisində qabaqcıl mövqeni qoruyub saxlamağa, iqtisadi artımı hər il davamlı şəkildə həyata

yalı verərə, bu, insanlığımızın həytində öz ekisini tapacaqdır. Ona görə də statistik rəqəmlər düzgün olmalı, təhlillər aparılmalıdır, tələb və təklif statistik rəqəmləri eks etdirməlidir. Bunu üçün işçilərə her bir şərait yaradılmalıdır. Artıq ikinci dəfədir ki, Statistika Komitesinin iş şəraitinin yaxşılaşdırılması üçün lazımi tədbirlər görülür. İstifadəyə verilən yeni inzibati bina isə Naxçıvan Muxtar Respublikası Dövlət Statistika Komitesinin fealiyyətini tam təmin edir. Alınıb quraşdırılmış avadanlıqlar, gündəlik işin keyfiyyətli yerinə yetirilməsi, təhlillər aparılması üçün şərait yaradılmalıdır. Kollektiv yaradılmış şəraitdən səmərəli istifadə etməli, muxtar respublikamızın iqtisadi, mədəni, sosial və digər sahələrdə statistik təhlilləri düzgün aparmalı və muxtar respublikamızın statistikası reallığı eks etdirməlidir.

Ali Meclisin Sədri bu işlərdə kollektive uğurlar arzulamışdır.

Öten ilin yekunlarına həsr edilmiş müşavirəde Sədərək Rayon İcra Həkimiyətinin başçısı Abbasqulu Abbasov bildirmişdir ki, rayon iqtisadiyyatının əsasını kənd təsərrüfatı təşkil edir. Ona görə de aqrar sektorun inkişaf etdirilməsinə öten ilde de xüsusi diqqət yetirilmiş, istehsalın genişləndirilməsi üçün münbit şərait yaradılmışdır. 2009-cu ilde torpaq mülkiyyətlərinə 393 min manat kredit verilmiş. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin "Kənd təsərrüfatı istehsalçılarına dövlət dəstəyi" və "Kənd təsərrüfatı məhsulları istehsalçılarının toxum, gübə və damazlıq heyvanları ile təmin edilməsinə əlavə destək veriləmisi barədə" sərəncamlarına uyğun olaraq 775 nəfər məhsul istehsalçısına 255 ton pulsuz mineral gübə paylanması, ekin sahələrinin becərilməsində istifadə edilən yanacaq

"Yeniləşmə ili"ndə qazanılan uğurlar daha çox olacaq

Naxçıvan Muxtar Respublikası Mədəniyyət və Turizm Nazirliyində kollegiya iclası keçirilmişdir. İclasi giriş sözü ilə nazir Sarvan İbrahimov açaraq bildirmişdir ki, "Naxçıvan Muxtar Respublikasında Xalq yaradıcılığı günlərinin keçiriləməsi haqqında" Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisi Sədrinin 2009-cu il 7 fevral tarixli sərəncamına əsasən Novruz bayramında keçirilən "Xalq yaradıcılığı günləri"ndə iştirak etmiş folklor kollektivlərinə eməli və metodiki köməklilik göstərilməsi sayesində onların uğurlu çıxışlarına nail olmuşdur. Rayon mərkəzlərində və böyük yaşayış məntəqələrində keçirilən "Xalq yaradıcılığı günləri"ndə folklor kollektivləri çıxış etmiş, sərgiler təşkil olunmuşdur.

Muxtar respublikada yaşayış-yaranan aşıqlar haqqında məlumatlar toplanmış, "Folklor çələngi" adlı toplu hazırlanmışdır. 2009-cu ilin dekabr ayında muxtar respublikada aşıqların yüksək-ci keçirilmiş və Naxçıvan Aşıqlar Birliyi yaradılmışdır.

Bundan başqa, ölkə başçısının "C.Məmmədquluzadənin 140 illik yubileyinin keçiriləməsi haqqında" sərəncamı ilə əlaqədar böyük ədibin Naxçıvan şəhərindəki ev-muzeyi təmir olunmuş, ekspozisiyası yeniləndirilmişdir. C.Məmmədquluzadə adına Naxçıvan MR Ədəbiyyat Muzeyində ədibin 140 illiyine

va mühərrik yağılarına görə 114 min 480 manat yardım edilmişdir. Belə qayığının neticəsi olaraq keçen il bölgədə 5929 ton taxi, 1480 ton kartof, 4687,2 ton tərəvez, 1819,2 ton bostan mehsulları, 327,6 ton dən qarğıdalı, 31,2 ton güneşbaxarı, 481,1

Sədərək tərəqqi və inkişaf yolunda

ton meyva, 1243 ton üzüm tədarük edilmişdir. Cari ilin mahsulu üçün öten ilin payızında 1690 hektar sahədə taxıl ekini keçirilmişdir.

Muxtar respublikamızda geniş vüset alan quruculuş işləri bu sərhəd bölgəsini də əhət etmişdir. 2009-cu ilde Heyərabad qəsəbəsində mini-futbol meydancası salınmış, Qaraağacda kənd mərkəzi və maşış evi inşa olunmuşdur. Sahibkarlığın inkişafı diqqət mərkəzində saxlanılmış, Qaraağac kəndində lavaş sexi,

Sədərəkde meyve-tərəvez saxlanması üçün 100 tonluq soyuducu anbar istifadəye verilmiş, 4500 kvadratmetr sahədə abadlıq işləri aparılmışdır. Hazırda Sədərək kəndində 26 çarpayılıq xəstəxana və yeni məktəb üçün binaların inşası davam etdirilir.

Bəhs olunan dövrə yaz və payız imacılıklarında 10,6 hektar sahədə yeni bağ salınmış, 14 hektar sahədə bərpə işləri aparılmışdır. 21550 ağac ekilmişdir ki, bunun da 9200 adədi meyve təng olmuşdur. Yeni bağların suvarılması məqsadile 4 kilometr uzunluğunda su xətti çəkilmüşdir.

Məruze etrafında çıxışlar dillənlər, qazanılmış uğurlarla yanaşı, mövcud nöqsanlar da qeyd edilmiş, qarşıda duran vəzifələr müyyənəşdirilmişdir.

Cəfər ƏLİYEV

Dövlət Filarmoniyasının kollektivləri muxtar respublikanın yaradılmasının 85 illik yubileyinə həsr olunmuş tədbirdir. Naxçıvan şəhərində keçirilmiş Türk Dünyası Dövlət Başçılıqların IX zirvə görüşü münasibətə təşkil olunmuş dövlət konsernində və Azərbaycan diplomatik xidmətinin 90 illik yubileyinə həsr olunmuş dövlət konsernində uğurlu çıxışlar etmişlər.

Bəhs olunan dövrə Naxçıvan MR Mədəniyyət və Turizm Nazirliyi tərəfindən beynəlxalq mədəni eləqələrin qurulması və inkişaf etdirilmesi istiqamətində də müyyəyen işlər görülmüşdür. Öten ilin 3-6 noyabr tarixlərində Türkmenistanda keçirilən Azərbaycan mədəniyyəti günlərində Naxçıvan Muxtar Respublikasının mədəniyyət və inceşənət ustaları respublikamızı layiqince təmsil etmişlər. Bundan başqa, Moskva Dövlət Beynəlxalq Münasibətlər İnstitutunda Naxçıvan Muxtar Respublikasının yaradılmasının 85 illik yubileyinə həsr olunmuş tədbir də keçirilmişdir.

Sonra məruze etrafında çıxışlar dillənlər.

Nuray ƏSGƏROVA

məntəqələrində fealiyyət göstəran baytarlıq, fitosanitar, sanitəkarantin xidmətlərinin fealiyyəti və beynəlxalq avtomobil daşımalarını həyata keçirən nəqliyyat vasitələrinə "İcazə" blankının verilməsi gömrük orqanlarına həvələ olunmuşdur. Keçən dövr ərzində "bir pəncərə" prinsipinin tətbiqi sünə maneelerin aradan qaldırılması ilə nəqliyyat vasitələrinin hərəket intensivliliyin artırmasına, gömrük işində şəffaflığın dənədə yüksəldilmesini, idarətmenin təkmilleşdirilməsinə təmİN etmişdir.

"2008-2015-ci illerde Azərbaycan Respublikasında əhalinin ərzəq məhsulları ilə etibarlı təminatına dair Dövlət Proqramı", "Naxçıvan Muxtar Respublikasının 2009-2013-cü illerde sosial-iqtisadi inkişafı Dövlət Proqramı", "Naxçıvan Muxtar Respublikasında Məşğulluq Strategiyasının həyata keçiriləməsi üzrə Dövlət Proqramı (2007-2010-cu illər)"na uyğun olaraq gömrük orqanları tərəfindən

istifadə edilmişdir. Tədbirdə Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisi Aparatının Qanunçuluq və hüquq-mühafizə orqanları ilə iş şöbəsinin müdürü Cəlil Rüstəmov çıxış etmişdir. Sara ƏZİMOVA

Kəndin mərkəzi



Cahri kənd mərkəzi

Sovetlər dönməndə mən məktəb şagirdi idim. Yay tətilində kendimizə gedib bir ay müddətində orada qalırdı. Həmin vaxtlardan yadımıda "kəndin mərkəzi" ifadəsi qalırdı. Bu ifadə ona görə yadımıda qalıb ki, adamlar müyyəyen işlərini həll etmək üçün kəndin mərkəzindən gərdildi. Şəhər vaxtlarında mərkəzə gələn adamlar hər hansı sənədi və yaxud məktəbu rayon mərkəzinə göndərmək üçün buradan yola düşən avtobus sürücüsündən xahiş edardılar. Axşamları isə hamim mərkəzin kənarındakı böyük kötүün üstündə oturub səhbat ederdilər.

Zaman keçdi, dövrənən dayıdı. Öləkemiz müstəqillik elədə etdi və inkişaf etməye başladı. Bu dayışıklık kənd yerlərində tez-tez işlədi. "kəndin mərkəzi" ifadəsinə də təsir göstərdi. Artıq muxtar respublikamızın kəndlərində "kəndin mərkəzi" deyil, "kənd mərkəzi" ifadəsi işlədir. Bu ifadə leksikonumuza heç də təsadüfen daxil olmayıb. Inkişaf edən takəs şəhərlərimiz deyil. Kəndlərimizin iştirə sosial-iqtisadi inkişafı, iştirədə vətəndaşların rahatlığı dövlətin diqqətindən kənarada qalmayıb. Odur ki, kəndlərin rahatlığı, onların eləvə xərclərden yaxa qurtarması üçün kənd mərkəzləri tikilib istifadəyə verilir. Nədir bu kənd mərkəzi? Kənd mərkəzi kəndde yaşayışının həyat terzini deyismək və rahatlığını təmin etmək üçün tikilən inzibati binalardır. Bu binalarda kənd əhalisinə informasiya texnologiyalarından təltif kitabxanaya qədər bütün növbətdən təməl etdirilir. Artıq valideyn şəhərdə təhsil alan və yaxud herbi xidmətdə olan övladı ilə telefonla danışmaq üçün eləvə nəqliyyat xərçi çəkib rayon mərkəzinə gəlmir. Məktub, sənəd, hədiyyə və başqa şəyərlər şəhərə, rayona göndərmək üçün kəndin avtobus sürücüsündən heç ne xahiş etmır. Bütün bunları həyata keçirmək üçün kənd mərkəzlərində yüksək səviyyəli şərait yaradılır. Telefonla dölyanın istenilən növbəsi ilə danışmaq, istenilən yərə sənəd, məktub göndərmək olar. Poçt və rabitə xidmətləri ilə yanşı, kənd mərkəzlərindən polis, bələdiyyə, kəndin icra nümayəndəsi üçün otaqlar ayrılmış. Müraciəti olan kənd sakini tez bir zamanda problemini həll edib öz işinə başına döne bilər. Əhəlinin mədəni-maarif səviyyəsinin yüksəlməsində və asudə vaxtlarının semərəli keçirilməsində de kənd mərkəzlərinin rolü dənələndir. Kitabxana və klublar kəndlərin bu problemlərini də aradan qaldırı.

Bələliklə, kənd mərkəzi nadir sualına cavab üçüncü çağın Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisinin səkkizinci sessiyasında Ali Məclisi Sədrinin dərin məzmunlu məruzesində etəkli şəkildə verilmişdir: "Tikinti-quruculuq tədbirlərinin həcmindən genişləndirilməsi bütün sahələrin inkişafına olverişli zəmin yaradıb. Görülən tədbirlər içərisində mahiyyət və məzmunca yəni olan kənd mərkəzlərini xüsusi qeyd etmək istərdik. Əvvəller kənd və qəsəbələrimizdə fealiyyət göstərən inzibati və sosial obyektlər ayrı-ayrı üvnvanlarında və ya uyğunlaşdırılmış binalarda yerləşirdi. Bu, xidmətlərin səviyyəsinə, elecə də idarətənin səmərəliliyinə mənfi təsir göstərirdi. Artıq muxtar respublikanın müxtəlif yaşayış məntəqələrindən istifadəyə verilən kənd mərkəzlərində hələliyə müxtəlif sahələrdə və yüksək səviyyədə xidmətlər göstərilir. 2009-cu ilde kənd mərkəzlərinin yaradılması davam etdirilmiş, 12 yeni kənd mərkəzi istifadəyə verilmişdir". "Yeniləşmə ili"ndə bu iş davam etdiriləcək.

Artıq kəndlərimiz də minmə məktəb şagirdi olduğum vaxtlann kəndlər deyil. Yeni yollar, yeni körpülər, işli küçələr malikdirlər.

Heyat yerində durmur. Daim inkişaf edərek yeniliyə doğru can atır. Bu yenilik və inkişafı ayaqlaşmaq, onlara uyğunlaşmaq lazımdır. Təsədűf deyildir ki, Ali Məclisin Sədr 2010-cu il muxtar respublikamızda "Yeniləşmə ili" elan etmişdir. Yeniləşmə tekçə yeni binaların tikiləsi deyil. Onların sayı onşuz da artacaq. Çünki, dövlətin iqtisadi gücə artıraq biz heç çox yeni binaların tikinçinini şahidi olacağıq. Bu öz yerinde. Təfəkkürde, düşüncəde nəşr etmek lazımdır. Düşünməliyik ki, dövlətin yaratdığı bu gözəl şəraitdən semərəli istifadə edib, işe yaradıcı yanaşmaq lazımdır. Kəndlərin iş yeri onun torpağıdır. Odur ki, faydalı fealiyyət göstərib ekib-becərmək, ailəyə qazanc getirmək, ölkə iqtisadiyyatına işe yeni-yeni töhfələr vermek lazımdır.

Rabil KƏTANOV

Tarixde ele meseleler vardır ki, onun araştırılması uzun iler boyu davam etdirilir ve her defe yeni fikirler ortaya çıxır. Bunlar içerisinde Nuh peygamber ve Dünya tufanı ile bağlı tedqiqatlar xüsusi yer tutur. Bu mözvü min iller boyu araştırcıların, din tarixçilerinin diqqetini celb etmişdir. Beşerin Adem peygamberden sonra "İkinci Atası" sayılan Nuh peygamber ve onunla bağlı hadiseler öz eksiği Sumer-Akkad menserlerinden tutmuş semavi kitabılarda, bir sıra dini-mifoloji metnlerde, revayet, nağıl ve dastanlarda tapmışdır. XIX yüzyılıının ikinci yarısına qeder bu sahdedeki araştırmalar daha çok semavi kitabılara söykenerken aparılmış da, qarşılıqlımlarda ayrı-ayrı xalqların folklor materiallarından da istifade edilmişdir. Netice nece olursa olsun, Bibliyadaki me'lumatlardan qaynaqlanın bir sıra xristian ve yehudi araştırcıları tarixi hadiseleri, mővcud materialları istismar ederken xalqların etnik kimili, beşer sivilizasiyası meselelerini öz xeyirlarına deyişdirmeye çalışmışlardır.

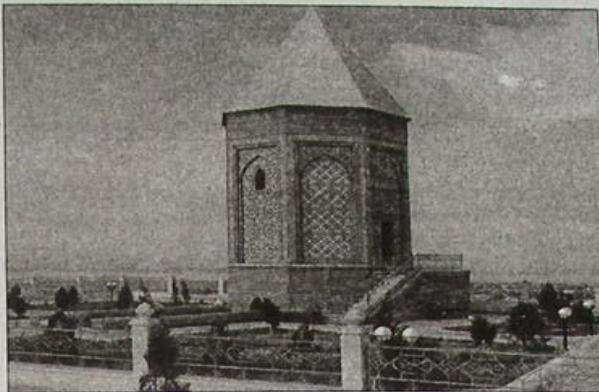
XIX eserde qedim Mesopotamya erazisinden aşkar edilmiş mixi yazılımdaki me'lumatlar, Bibliyadaki hadiselerin oradan qaynaqlanması, hazırda elde olan Bibliyanın orjinalinin ehate etmemesi fikirleri bu sahede yeni ideyaların ortaya çıxmasına sebeb oldu. Problemin çözülmesinde yazılı menba'lerle yanaşı, arkeoloji araştırmalar da ciddi rol oynamıştır. Bir sira mübahiseli meselələrə aydınlıq getirildi. Bibliyaya söykənək uzun iller boyu Ağrı dağı ve onun etrafında aparılan araştırmalar neticəsiz qaldı. Neinkin gəminin qalıqlarına, burada həmin dövrlər sessləşən heç bir maddi dəlil rast gelinmedi. Beləlikle, ermənilərin və onların digər xristian havadarlarının Nuh peyğəmber və Dünya tufanını ermənililik elaqələndirmələri özünü elmı cəhətdən doğrultmadı. Zaman keçdikcə yeni ideyalar ortaya atıldı: "Gəmi Ağrı dağından dayanmaması da, bu coğrafiyadakı dağlardan birində dayanıb".

ede bilməmişdi. Adıçəkilən kitabın 42-43-cü sahifələrində, Ordubad bölgəsindən toplanmış ve №28 adı ilə verilmiş rəvayətde Dünya tufanından behs edilər deyilir ki, tufan baş verendə Nuh peyğəmberin yeddi oğlu olmuşdur. Onlardan biri atasına itaat etməmiş və gəmiyə minməkən suda boğulmuş, qalan altı oğlu xilas olmuşdur. Sonra Naxçıvanda H
Onun Mahmud Kasgarı

Nuh peyğəmberin oğlanlarının həresinin bir istiqamətə getməsindən, Türk adlı oğlunun bir qoç, bir də qoyun götürərək 450 il her tərefi su ile ehate olunmuş, cəzirəde yaşamasından, qoyunların, elinin artıb çoxalmasından, qılıqlı üzündən düşdürücü çətinliklerden, boz qurd vasitəsi ilə adadan çıxması ve bayraqlarına boz qurd rəsmiinin çəkilmesindən behs edilir. Araştı-

XX yüzyiliin ortalarından başlayaraq Urmia gölü hövzesi gündeme getirildi. Lakin gelinen neticeler tutarlı deyildi. Bütün bu dolanbacların, mübahiseli meqamlann kenannda tarixi həqiqətleri maddi ve mənəvi cehətdən özünde qoruyub saxlayan, uzun iller geniş tədqiqatlarla celb edilməmiş Naxçıvan adlı bir coğrafi məkan mövcud idi. XX yüzyiliin ikinci yarısından, xüsusan 2001-ci ildən başlayaraq burada elmin digər sahələri ilə yanaşı, Nuhşünaslıqla bağlı həterəfli araştırmalar aparılmışa başlandı. Keçən on ile yaxın bir müddət erzində ciddi elmi yeniliklər elde edildi. Həmin axtaşların nəticəsi olaraq çox sayıda elmi əsərlər nəşr olundu, müxtəlif saiyəyyeli elmi konfrans və simpoziyumlар keçirildi. Bu istiqamətde araştırmalar indi də davam etdirilmək yen faktlar ortaya çıxarırlar. Bütün bunlar bizim araştırmalarda özünü göstərir.

Mövzü ile bağlı material top-
layarken ele alınanlara rast
gelmişlik ki, onların tarixiliyini
müeyyen etmek mümkün olma-
mışdır. Bu özünü daha çok dini-
mifoloji metinlerde ve inam
yerlerinde gösterir. Bu baxımdan
tedqiqat zamanı topladığımız bir
revayet diqqətimizi celb etmişdir.
Müqayiseli araşdırma netice-
sində revayətin bizden önce top-
lanaraq 1988-ci ilde "Azerbay-
can mifoloji metnleri" kitabında
naşr olunduğunu, qurd totemi ile
bağlı bezi müəlliflərin ondan is-
tifa etdiklerini müyyənlesdire
bildik. Lakin tarixi menbələrdə
parallellerine rast gelmediyimiz-
den onu geniş tedqiqata celb
boğulması, bu haqda Bibliyada
məlumat olmaması bizi düşü-
dürmekde idi.



Yazılı manbalarda öz aksini tapmış malumatlara söyleşen deyip bilarık ki, Uca Türk soyu Naxçıvandan Nuh soylu Türk övladlarından basılmıştır. Qurani-Kârimda tufşandan sonra Nuh peygamber ve atrafindakıların yerlesdikleri müqaddas yurd-müqaddeslerin ulu babalarının vətəni Naxçıvandır!

Naxçıvanda Hz. Nuhun oğlu Türklə bağlı rəvayət

*Onun Mahmud Kaşgarinin "Divani lügət-it-türk" əsərində əksi və türk kimliyi ilə
əlaqəli düşüncələr*

Nuh peyğemberin oğlanlarının heresinin bir istiqamətə getməsindən, Türk adlı oğlunun bir qoç, bir de qoyun götürərək 450 il her tərəfi sə ilə ehətə olunmuş cəzirəde yaşamasından, qoyunlarının, elinin artıb çıxalmışından, qılıq üzündən düşdürücü çatınlıklarla, boz qurd vəsaiti ile adadan çıxması ve bayraq-larına boz qurd resminin çəkilmişindən behs edilir. Araşdırma zamanı metn döqqütəmisi celb etse də, rəsmi manbələrdə bu-nuna elaqəli elave məlumatlarra rast gəlmədiyimizdən, eyni zamanda bir sira dini manbələrdə, xüsusən Bibliyada Nuh peyğem-berin 3 oğlu olduğu xəber ve-riildiyindən qarşılıqlı müqayisələr apara bilmedik. Buna görə da "Nuh peyğəmber, Dünya tufanı ve Naxçıvan" kitabındakı rəvayətde Türkün Nuh övladı, Nuh oğulları manasında Nuhun nə-vəsi, Yafəsin böyük oğlu Türk ol-duğunu yazmışdı ki, bununla elaqəli Əbü'l Qazi Bahadir xan A.Bakixanov, Rəsədiyyət və di-ğer müəlliflərde məlumatlar var-dır. Lakin necə olursa-olsun Nuh

peyğembarın oğlanları ile bağlı
məlumatların Bibliyaya esasla-
naraq verilmesi, Bılıqamış dasta-
nında ve Qurani-Kerimde onların
sayı, adları haqqında məlumatın
olmaması, eyni zamanda Qu-
rani-Kerimde peyğembarın oğlu
larından birinin atasına bət et-
meyərək kaferlərlə birlikdə sudan
boğulması, bu haqda Bibliyada
məlumat olmaması bizi düşündür-

durmakla id. Eğer Bibliyada Nuh peygamberin Sam, Xam ve Yafes adlı oğlu olduğu yazılırsa, Quran-Kârimde oğlanlarının sayı ve adları bilinmeden birinin suda boğulduğu xəber verilir. Bir sıra İslâm qaynaqlarda Bibliyadan yola çıxılaraq Quran-Kârimdeki suda boğulan oğlunu (Kenan) da nəzər almışa Nuh peygamberin oğlanlarının sayının 4 olduğunu yazırlar: Sam, Xam, Yafes, Kanan. "Tercuman" qəzetiñin nəşri etdiirdiyi "Peygamberler Tarixi Ansiklopedisi"nin 2-ci cildi, seb 3-de yazılır ki, Samdan aradı.

peyğemberin Türk adlı oğlunun ve ya nevèsinin olması ile bağlı diğer revayetler, hemin revayetlerden qaynaqlanan yazılı mənbələr də mövcuddur. Bütün, tarixilik baxımından Naxçıvandan toplanmış revayet dəha qadim olmaqla reallıqlı səslesdir. Bu birinci növbədə tufandan sonra Nuh peyğemberin ve ailəsinin Naxçıvanda maskunlaşması və Tufana aid məlumatların buradan yayılması ilə bağlıdırısa, ikinci növbədə Nuh peyğemberləri bağlı tarixi hadisələrin, yer adlarının, revayetlərin nəsildən-nesli ötürürlək qorunub saxlanması, varislik məsələləri ilə əlaqəlidir. Naxçıvanda araşdırılmalar dərinleştirildikcə bununla bağlı yeni deliller ortaya çıxır.

Problemin bir maraqlı caheti de mövcuddur. Nuh peygamberin Türk adlı oğlunun ve ya neveninin (Yafesin oğlu) olması ideyasından yola çıxan bir sıra araştırmacılar bu soyun ve bu soydan gelen Hz. İbrahim'in şumerlerin elaqelerine dair geniş tədqiqatlar aparırlar. Bir neçə il bundan evvel, belə araştırmaların yaygın olmadığı bir vaxtda eyni menbalarından yola çıxaraq bəzən "Hz. İbrahim türkdürmü?" adlı hipoteza xarakterli məqale neşr etdirmişdir. Burada ehtiyatlı olsa da, Hz. İbrahim peygamberin soyundan olan Hz. Muhammed (s.e.v.) peygamberden bəhs olunmuşdu. Buryaxılarda Türkiye'nin Ankara şehrinde keçirilen "Türkleyici dinler tarihi: dünü, bugünü ve geleceği" (4-6 aralık 2009) ve "Halk kültüründə eğlence" (11-13 aralık 2009, Kocaeli) simpoziumlarında tanınmış din tarixçiləri, filosof ve mədaniyyətsünas almalarla müzakirə zamanı məsələnin ciddi şikətlə araştırıldığı, hətta xarici alimlərin də bu istiqamətdə

Yuxandakilara, rəvayətdə söylenənərde, yazılı mənbələrdən
əksini tapmış məlumatlara səykanarak deye bilerik ki, Uca Türk soyu
Naxçıvanın, Nuh soylu Türk övladlarından başlanmışdır. Qurani-
Kərimdə tufandan sonra Nuh peyğəmber və etrafındakılları yeriş-
dikləri müqəddəs yurd-müqəddəslərinə ulu babalarının vətəni Naxçı-
vandır. Inanıng ki, arasdırmalar derinləşdikcə bununla əlaqəli yeni el-
mi dəllilər ortaya çıxacaqdır.

Hacı Qadır QƏDİRZADƏ
tarix elmləri doktoru

